HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא מיתה. לוקח ומי יחרפנו עוד הלכך לא נתכוון לזה אלא להעמידה בידו בחייו ולא לאחר מותו. מ"ד כו': **דמיתה גולן.** לאחר שלקחה והבנים באים להוציא מיד הלוקח: **הא מיתה ליה.** ולא נתכוון להעמיד ממכרו אלא בימי חייו שלא יחרפוהו: **אע"ג דמיתה ניחא ליה.** מעיקרא: **דליקו בהימנותיה.** אפילו לאחר מיתה: **סוף סוף קרו לבניה בני גולנא.** נמצא שאף לאחר מיתה מחרפין אותו: **וזנה אורתה.** אם [א] קודם שלקח מן הבעלים חזר ומכרה לאיש אחר לבד מן הראשון או הורישה לאחד מבניו או יהבה במתנה ואחר כך לקחה הלי ודאי איגלי דעתיה דלאו לאוקמי קמיה לוקח ראשון בעי ולא ניחא ליה דליקוס בהימנותיה שהרי מכרה לשני: **נפלה ליה.** לגזלן בירושה שמתחילה גזלה לאחד ממורישיו ומת הגנזל: **ירושה ממילא הויא.** והא[ג] ליכא למימר ניחא ליה דליקו בהימנותיה דהא לא טרח אבתרה דימא גלי דעתיה דניחא ליה דליקו הלכך הוי כיורש דעלמא וחוזר ותובעה ונותן מעות ללוקח: **גנייב בחובו.** לאחר שגזלה ומכר לו ובא לו אצל גזלן ואמר לו הגבה לי בחובי קרקע שגזלתיך: **אי איתא דאחריתי.** לגזלן שיכול לגבות חובו ממנה ואמר ליה דזו שגזלתי אני חפץ הא טרח אבתרה ואמרינן לאוקמה קמיה לוקח בעי: **יהביה ניהליה במתנה.** גזל לגזלן: **ועד אימת.** יקחנה מבעלים הראשונים דאמרינן דמשום דניחא ליה דליקו בהימנותיה לקחה: **עד שעת העמדה בדין.** עד שיטרפוה מן הלוקח ויעמידוהו בדין אבל משעמד בראשון עד שעת העמדה בדין גלי דעתיה דלא מהימן הוא ואם לקחה אחרי כן לאו לאוקמיה קמיה לוקח בעי: **עד דמטא אדרכתא לידיה.** עד שיחייבוהו ב"ד לפרוע ללוקח מעותיו ועמד במרדו עד שכתבו פסק דין ונתנו ללוקח על נכסיו של גזלן שבכ"מ שימצאם יחזיק בהן והיינו תשעים יום לאחר שעמד בדין כדאמרי' בהגוזל [בתרא] (ב"ק דף קיב:): **עד דמסתלק יומי דאכרזתא.** לאחר שמצא זה קרקע משל גזלן ובא לב"ד והן מכריזין שכל מי שרוצה לקנות קרקע יבא ויקחנה כדאמרי' בערכין (דף כא:) שוש היתומין שלשים יום[ד]: **מסקיף לה רמי בר חמא.** אהא מה מכר ראשון לשני כו': **הכא.** הא דרב: **במאמינו.** שאמר לו אני סומך עליך שתתנה בידי: **גמר ומקני.** כשלקחה מבעלים הראשונים: **מלוהי.** של חיות ועופות ושל דגים: **דבריו קיימין.** לקמן פריך מאי שנא רישא כו': **הא גברא והא פיובתא.** הרי אדם גדול וכמוהו תשובתו דקתני לא אמר כלום ולכשיגיע לא קנה לוקח כיון דהיה שעתא לאו דידיה הוו נכסי אביו ולא אמרינן מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שתבע לידו: **לא סמכא דעתיה.** דלוקח דקאמר מי יימר שיגיע מאביו כלום שמא ימכור אביו נכסיו בחייו: **שלחוה.** להא תיובתא דרב ששת דאותיב אדרב: **אינה צריכה לפנים.** אינה צריכה כדי לתרלה להכניסה לפני בני הישיבה שאין בהן יודע לפרקה. ותשובת הגאונים פורשין לגנאי דליכא קושיא מעליא אל תעלוה לגיו: **הוה עובדא בפומבדיתא.** שדנו דין כרב ואותביון מהא מתניתין ואמר רב יוסף כו': **משום כבוד אביו.** כשהיה אביו גוסס וצריך מעות לקבורתו ולתכריכין ומוזהר לכבוד אביו שלא לשהותו בבזיון: משום

מאי גזלינא מינך. ואע"ת וכי מכרה נמי מה גזלו והלא צריך להחזיר לו מעותיו וי"ל דמ"מ יקראנו גזלנא כל זמן שלא יפרע לו: **ארצי** קמיה כי היכי דליקום בהימנותיה. משמע דהכי הלכתא מדלא נקט לישנא דלא נקרייה גזלן ועוד דהלכה כרב אשי דהוא בתראה וגדול בחכמה ובמנין: **האי שטרא חספא בעלמא הוא.** ואע"ת ולימא דקני לה במה שהמחזיק בה אחר שקנאה גזלן וי"ל דמשמע דלא משעה שקנאה הגזלן היא שלו לוקח אע"פ שלא עשה בו שום מעשה ואע"ת מעותיו שהיו תחלה מלוה נעשו עתה מכר וי"ל באתרא דלא קנו בכספא א"נ במלוה אינו יכול לקנות כדאמרינן פ"ק דקדושין (דף ו:) המקדש במלוה אינה מקודשת ובמכר לא קנה והא דאמר בהאיש מקדש (שם דף מז.) ושוין שבמכר קנה היינו במלוה שיש לו על אחריס דאז באשה בענין זה מקודשת לכ"ע אי לאו דאשה לא סמכא דעתה וירלה שיחזור וימחול אבל מלוה שאשה חייבת לו אם מוחל לה ומקדשה בה אינה מקודשת דלא נתן לה כלום דמקמי הכי היה ברשותה וכן במכר לא קנה אע"ג דכשמקדשה בהנאת מחילת מלוה היא מקודשת דלא גרע מארווח לה זמנא ואדבר עליך לשלטון דמקודשת וכן במכר אם מכר בהנאת מחילה קונה כמו בהחליף דמי שור בפרה מ"מ לא משמע ליה שהיה מקנה לו בהנאת מחילת מלוה משום דמשמע מיד שלקחה הגזלן קנה לוקח ראשון:

בההיא הנאה דקא סמיך כו'. והוא כאילו א"ל שדה זו תהא קנויה לך לכשאקחנה:

מה שאירש מאבא מכור לך לא אמר כלום. ואע"ת לימא דרב דתנא [בתוספתא] בסוף מסכת נדרים ליכא למימר דסמכא דעתיה דהא כי הדר ביה לא מצי קרי ליה גזלנא לפיכך לא אמר כלום אבל הא דרב דאי לא טרח ומייתי ומוקים לה בידיה מצו קרו ליה גזלנא סמך דעתיה דאזיל וטרח ומוקים לה בידיה כי היכי דלא ליקרייה גזלנא. ואמרי' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקתני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אביו אמרו חכמים מכירתו קיימת. וכבר פירשנוהו בתלמוד ארץ ישראל בלוה בתכריכי אביו פי' כגון שהיה אביו גוסס ומוכר לעשות לו תכריכין וכן מי שאין לו [מה] יאכל משום כדי חייו אמרו חכמים אם אמר מה שתעלה מצודתי היום משום כבוד אביו כלום אמר מי יימר שיגיע מאביו כלום שמא ימכור אביו נכסיו בחייו: **שלחוה.** להא תיובתא דרב ששת דאותיב אדרב: **אינה צריכה לפנים.** אינה צריכה כדי לתרלה להכניסה לפני בני הישיבה שאין בהן יודע לפרקה. ותשובת הגאונים פורשין לגנאי דליכא קושיא מעליא אל תעלוה לגיו: **הוה עובדא בפומבדיתא.** שדנו דין כרב ואותביון מהא מתניתין ואמר רב יוסף כו': **משום כבוד אביו.** כשהיה אביו גוסס וצריך מעות לקבורתו ולתכריכין ומוזהר לכבוד אביו שלא לשהותו בבזיון:

א) [דומה לדהכא פליגי ג"כ ר' אמא וכיצא במגילה כו: וע"ש], ב) [מספ' דמריס ספ"ו ועי' תוס' כתובות לא: ד"ה חזנכה], ג) [והכא. רש"ל], ד) [ע"ש תוס' ד"ה שוס], ה) (שיך לע"ב), ו) [וע"ע תוס' יבמות לג. ד"ה קנייה],

גליון הש"ס

גמ' לאוקמה קמי לוקח קבע. עיין בר"ש פ"ו משנה ג דתרומות: **שם** מתנה בסבר. עיין מגילה כו: ובר"ש רפ"ב דמעשרות:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה זנה אורתה אם קודם כו'. נ"ב ורמב"ם פי' אפילו אחר שלקחה (ועמ"ש רבינו בתמ"מ סי' שע"ג ס"ק ג):

מוסף רש"י

מה שאירש מאבא מכור לך כו' לא אמר כלום. לאין אדם מקנה דבר שלא זכה בו (כתובות צא:).

רבינו חננאל

מיהו איצטריכינן לפרושה דחזינן מר זוטרא ורב אשי דאינון בתראי שקלו וטרו לפרושי טעמיה דרב הני מילי בעידנא דקנאה הגזלן מן הגנזל אבל אם נפלה לו לגזלן בירושה מן הגיגזל לא אמרי' קנאה לוקח או מי שניתנה לו במתנה. וחזינן נמי בפרק איזהו נשך הלכה מלוה ישראל מעותיו של נכרי. תוב התם שקלי וטרו מרימר ורבינא בהא דאמר רבא התם ניתן ליכתב הכא לא ניתן ליכתב אלא הא דתניא לשבח קרקעות כיצד הרי שגזל [שדה] מחבירו ומכרה לאחר והשביחה והרי היא יוצאה מתחת ידו כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח גובה מבני חורין ואמרינן אמאי נימא לא ניתן ליכתב. ופרקי' הכי השתא התם אי למאן דאמר ניחא ליה דלא ליקרייה גזלן אי למאן דאמר ניחא ליה דליקום בהימנותיה מפיים למריה ומוקים ליה לשטריה הכא אברוחי אברח ליה מוקים ליה לשטריה ש"מ דהלכתא כוותיה דרב בהאי וסוגיא דשמעתא

רבינו חננאל (המשך)

כרב אשי דאמר ניחא ליה דליקום בהימנותיה. הלא תראה כדאתקיף ליה רמי בר חמא פריק ליה רבא תהא במאמינו פירוש בההוא הנאה דלא אמר ליה ולא מידי ה) דסמיך ליה ואזיל ומפיים לגנזל וקני ליה מינה גמר ומקנה ליה והוא דמחזיק בה. והא דאותיב רב ששת הכא הא דתני מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מכור לך לא אמר כלום דקיימא לן אין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם. היא בתוספתא במסכת נדרים ומפורש בתלמוד ארץ ישראל בכתובות פרק אע"פ מה שאירש מאבא היום מכור לך בלוה לתכריכי אביו מפני שהיה גוסס וזה פי' משום כבוד אביו. מה שתעלה מצודתי היום מכור לך דבריו קיימים משום כדי חייו. קשיא ליה לרב דאמר מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו. ופרקי אביי ורבא הכי הא מתניתא דתנא [בתוספתא] בסוף מסכת נדרים ליכא למימר דסמכא דעתיה דהא כי הדר ביה לא מצי קרי ליה גזלנא לפיכך לא אמר כלום אבל הא דרב דאי לא טרח ומייתי ומוקים לה בידיה מצו קרו ליה גזלנא סמך דעתיה דאזיל וטרח ומוקים לה בידיה כי היכי דלא ליקרייה גזלנא. ואמרי' מה שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר ר' יוחנן סיפא דקתני מה שאירש מאבא היום מכור לך דבריו קיימים משום כבוד אביו אמרו חכמים מכירתו קיימת. וכבר פירשנוהו בתלמוד ארץ ישראל בלוה בתכריכי אביו פי' כגון שהיה אביו גוסס ומוכר לעשות לו תכריכין וכן מי שאין לו [מה] יאכל משום כדי חייו אמרו חכמים אם אמר מה שתעלה

ה) נגלה לע"ל ומפיק עליה דאזיל ומפיים כו'.

עין משפט נר מצוה

קלז א מיי' פ"ט מהל' גזילה הל' ט סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שעז סעי' ה:
קלח ב ג מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעי' ג:
קלט ד מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעי' ג:
קמ ה מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ד:
קמא ו מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעי' ה:
קמב ז מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ריח סעי' ה: